

Ovanligt val väntar

Riksdagsvalet 2010 blir hur det än går historiskt. Antingen blir en borgerlig regeringschef omvald för första gången eller så får Sverige sin första kvinnliga statsminister.

Aldrig tidigare har själva makten så tydligt stått i centrum inför ett val som i år. Det blir blockpolitikens val. Den borgerliga alliansen söker förnyat förtroende och ställs för första gången mot ett färdigt röd-grönt koalitionsalternativ.

Statsminister Fredrik Reinfeldt vill bli den förste borgerlige regeringschefen sedan den allmänna rösträttens införande som återväljs för en andra mandatperiod vid makten. Mona Sahlin kan bli historisk som landets första kvinnliga statsminister och som den första regeringschefen för en organiserad regeringskoalition till vänster.

Ingen talar öppet om systemskifte. Men i maktperspektivet är det ett val om systemskifte. Från början av 1930-talet var 1900-talet socialdemokratins och den klassiska välfärdsstatens århundrade. Det politiska normalläget i Sverige har beskrivits som socialdemokratiskt oavsett om vi gillat det eller inte.

Vad gäller den politiska makten är den perioden slut. De senaste årtiondena har inte visat på någon ”normal” regeringsmajoritet. Socialdemokraterna säger nu för första gången att de inte längre kan eller vill regera ensamma utan måste söka fasta koalitioner. På samma sätt som Sverige blivit ett land bland andra i EU, håller socialdemokraterna på att bli ett parti bland andra i Sverige.

Huruvida Sverige också står inför ett politiskt systemskifte i värderingar återstår att se. Mycket har sagts om nyliberala åsiktsströmningar som inte minst under 1990-talet också påverkade socialdemokraterna. Men i internationell jämförelse är Sverige fortfarande ett land där jämlikhet mellan klasser och grupper, jämställdhet mellan kvinnor och män, kulturell och social valfrihet värderas högt. Moderaterna valde följdriktigt att kalla sig ”nya” moderaterna, det ”nya arbetarpartiet” när de för några år sedan började lägga om kursen för att söka ett långsiktigt maktinnehav.

Även om reformerna varit många och gått snabbt i Sverige, har partierna inför väljarna haft mest framgång med konservativa värden som trygghet och regeringsduglighet. Den mest kontroversiella välfärdsreformen, ATP på 1950-talet, drevs igenom som en trygghetsreform. Den egna regeringsdugligheten i kontrast till en splittrad och oerfaren borgerlighet har varit ett framgångskort som socialdemokraterna ofta tillgripit. När socialdemokraterna kunnat knytas till otrygghet eller maktfullkomlig byråkrati som under 1970-talets kärnkraftsutbyggnad och skattedebatt eller osäkerhet i regeringskansliet som efter tsunamin har de förlorat.

I år tar i stället de borgerliga chansen att hävda att de är mest kompetenta och förtroendegivande. I ljuset av Mona Sahlins låga popularitetssiffror gömmer däremot socialdemokraterna nästan undan sin partiledare trots att det i jämställdhetens Sverige vore ett vinnande persongrepp att ha en kvinnlig statsministerkandidat.

Kristna väljare saknar i år åtminstone i rikspolitiken tydliga ledande kandidater att identifiera

sig med. Samtidigt trycks mer ideella engagemangsfrågor kring bistånd, flyktingmottagning och miljöansvar undan av blockpolitik och ekonomisk krishantering. Trots allt detta maktspel hänger ändå blockpolitiken på en skör tråd. Om Sverigedemokraterna till äventyrs kommer in i riksdagen, prövas omedelbart allianserna. Då väntar ytterligare en ovanlighet detta valår. ¶

ANDERS MELLBOURN

Två regementen tvistar om vigseln

Enligt klassisk luthersk lära har kyrkan det andliga och kungen det världsliga regementet. Bägge är likvärdigt givna av Gud. Enligt svensk grundlag (successionsordningen) ska majestätet vara av den rena evangeliska läran. Det gäller — på den nuvarande kungens uttalade begäran — också sedan kyrkan skildes från staten för 10 år sedan.

Huruvida äktenskapet främst är en civilrättslig eller religiös fråga av bekännelsekaraktär har missionskyrkliga och baptister nyss tvistat om. Inför kronprinsessans vigsel har ärkebiskopen meddelat att han ogillar om kungen för bruden fram till altaret och där överlämnar henne till brudgummen.

Frågan är alltså vilket av de två regementena som ska gälla. Bör grundlagen tolkas så att detta är en lärofråga där ärkebiskopens bud gäller? Eller ska kungen sätta sig över kyrkan, vilket ju har skett förr, också då makten hos bägge regementena var mer laddad.

Frågorna är många och sällsamma för Sverige — i tiden.

Orimligt krav på baptister

Missionskyrkan har skickat tvistefrågan om den offentliga vigselrätten till den nya GF-kyrkan. Baptistsamfundet kan inte nå en nationell samarbetsöverenskommelse med Svenska kyrkan utan hänskjuter frågan till det avtal som den framtida GF-kyrkan förväntas ordna med Svenska kyrkan.

Varje beslut kan i sig verka vettigt och inte särskilt dramatiskt. Men GF-processen har nog med stora frågor att lösa ändå. Och det vore oroande om alltför mycket skjuts på framtiden. Det hade självklart varit bättre att ha det mesta möjliga klart i förväg.

Att samtalen mellan Baptistsamfundet och Svenska kyrkan till slut skulle spricka på dopsynen är inte förvånande. Baptisterna har gått beundransvärt långt i att erkänna barndopets giltighet och värde för den som kommit till tro. Vissa biskopar tycks nu kräva att Baptistsamfundet helt avsäger sig möjligheten att ens i enskilda, närmast själavårdsliknande fall, döpa den som kommit till tro men inte kan erkänna sitt dop som barn.

Konflikter framöver

Färden mot ny kyrka är snart i hamn. Men själva processen har skakat om det gamla och blottlagt nya skiljelinjer. Kanske ser vi en maktkamp om inriktningen på kyrkan.

Det blir en ny kyrka. Efter Utmanad i Örebro är det nog inte bara de tre nuvarande kyrkoledarna som känner att vi är nära målsnöret. Det finns inte längre någon realistisk alternativ framtid för de tre kyrkorna än den gemensamma.

Det som har sett ut som ointresse återspeglar otålighet. De många gemensamma församlingarna har redan gjort arbetet och vill ha snabbare resultat. De flesta vill nu bara veta vad kyrkan ska heta och vem som ska bli kyrkoledare.

För den skull kommer inte året fram till de slutliga besluten att vara utan konflikter. Enskilda och församlingar kommer att ha synpunkter på vad som i det nya remissmaterialet sägs om dop och församling, om medlemskap och tillhörighet, om regional närvaro i stället för distrikt och om det ”ömsesidiga beroende” som ska förena kongregationalismen med metodisternas centralare kyrka.

Litet märkligt och sorgligt var det också att i Örebro se hur det rekordstora antalet deltagare umgicks självklart vid stormöten och i korridorer men konfererade utan kontakt med varandra. Vid de parallella vigseldebatterna hänvisade inte en enda talare hos vare sig Missionskyrkan eller Baptistsamfundet till att det närmaste systersamfundet stod inför samma beslut.

När kongregationalismen (om än inte slutligt definierad) blev segerparoll vid båda konferenserna, kan det också leda till ett nytt ifrågasättande varför vi behöver en gemensam kyrka. Vi ska ju alla vara överens om att den enskilda församlingen är det viktigaste. På så sätt har själva processen mot en ny kyrka skakat om kyrkorna och blottlagt andra skiljelinjer inför framtiden. Den har också öppnat för en — brutalt uttryckt — maktkamp om den framtida inriktningen på kyrkan. Vigseldebatten har blivit toppen av ett isberg med en grundläggande konflikt om vad vi menar med att bekänna vår tro på Jesus Kristus och varför vi låter den få så olika uttryck.

Det var mycket lovsång och applåder i Örebro — till någras glädje och andras förskräckelse. Till en del återspeglar detta att folkrörelsesamfund alltid påverkas mer av tidens strömningar än fastare hierarkiska kyrkostrukturer. Den samfundsbärande generation som formulerade sin bekännelse under 50-talets strid om tro och vetande eller 60-talets sociala omvälvningar och radikala och politiska utmaningar fruktar att vi under troskyldig väckelsemantel är på väg mot en ytlig underhållningskristendom. 2000-talisterna vill ha starkare känslor och se något annat än medelklassnällhet och städat konfliktfria kyrkkaffen.

Ömsesidiga schablonbilder kan vi förhoppningsvis komma över. Ironiskt nog utgör vi fortfarande mest medelklass som försöker göra upp med våra medelklassidentiteter. Men om

vi inte är varsamma och visar ömsesidig respekt kan det gå illa för gemenskapen hur brokig vi än vant oss vid att den ska få vara.

Jim Wallis utmaning i Örebro är därför viktig. Han vill förena en ny andlighet och ett nytt socialt engagemang. Vi ska följa Jesus ut på gatorna till de fattiga och hotade. Men första provet bestod vi inte. Medan konferensen pågick nattvandrade örebroare för att bemöta en våg av våldtäkter som skakar staden. Vi på Utmanad var inte med.

ANDERS MELLBOURN

Vigsselfrågan som vi visste

Följetongen om vigsel av samkönade par i baptistsamfundet och missionskyrkan är nu förhoppningsvis avslutad.

Merparten av medlemmarna anser att vigsselfrågan ska avgöras lokalt av församlingar och pastorer, ungefär hälften (fler i Baptistsamfundet) vill inte ge några rekommendationer hur man ska göra. Grundsynen konstateras vara att äktenskap är ett förbund mellan en man och en kvinna. Men dörren stängs inte för en minoritet.

Besluten stämmer väl med den bild av opinionen som Sändaren länge återgivit. Låt oss hoppas att de som tror att den verkliga opinionen är en annan, vågar se fakta.

Vigsel av samkönade par kan nu förrättas i baptist- och missionskyrkor. I några få fall kommer det också att ske. Det finns ingen anledning att tro annat än att möjligheten kommer att förvaltas med allvar och integritet i full vetskap om vilken grundsynen inom kyrkorna är.